



► Araştırma Raporu¹

Ocak 2021

Pandemi Döneminde Gençlerin Sosyal Güvenlik Algısı

1. Arka Plan

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1944 Philadelphia Konferansında yaptığı tanımlamaya göre sosyal güvenlik, halkın hastalık, işsizlik, yaşlılık, ölüm sebebiyle geçici veya sürekli olarak kazançtan yoksun kalması durumunda düşeceği yoksulluğa karşı korunması ve doğum ve analık halinde desteklenmesi için gereken önlemler sistemidir. Sosyal güvenlik sistemleri primli ya da primsiz yöntemlerle vatandaşların geçim genişliği içerisinde yaşamalarının sağlanması için kullanılan en önemli ve kapsamlı araçların başında gelmektedir. Bu kapsamda 102 Sayılı Sözleşmeyle tanımlanan klasik 9 sosyal riske karşı insanların kendilerini güvende hissetmeleri ancak sağlam ve etkin bir sosyal güvenlik sistemi sayesinde mümkün olacaktır. Ayrıca sosyal güvenlik insan onuruna yakışır iş konseptinin de ayrılmaz bir parçasıdır.

Covid 19 pandemisi sosyal politikanın hemen bütün alanlarında olduğu gibi sosyal güvenlik sistemleri üzerinde de daha önce eşine çok rastlanmamış kapsamda kompleks tehditler yaratmıştır. Yavaşlayan ekonomi ve ortaya çıkan istihdam kayıpları, toplumsal gelirin azalmasına neden olurken, diğer taraftan da sosyal risklerin birçoğunun yoğun bir biçimde yaşandığı bir dönem ortaya çıkmıştır. Yaşanan sağlık sorunları, kamu sağlık sigortalarının maliyetini artırırken, yoğun işsizlik, işsizlik sigortalarının kaynaklarının normalin çok üstünde kullanımına sebep olmuştur. Diğer taraftan artan işsizlik ve kayıt dışı çalışma, sosyal güvenlik sistemlerinin gelir kaynaklarını da azalmaya sebep olmuştur.

ILO 2000'lerin başından bu yana giderek artan biçimde sosyal güvenlik kapsamının genişletilmesinin önemini vurgulamaktadır (ILO, 2001). Pandemi bu yaklaşımın ne kadar doğru olduğunu göstermiştir. Mayıs 2020'de yayımlanan Sosyal Koruma Merceği isimli çalışmada "COVID 19 küresel salgını küresel toplum için bir uyarı işlevi görmüştür. Bu anlamda, asgari güvenceler dahil sosyal koruma sistemleri kurma sürecini hızlandırmanın aciliyeti daha net anlaşılmıştır. Gelişmekte olan ülkelerdeki politika yapıcılar, kayıt dışı ekonomiden kayıtlı ekonomiye geçişleri desteklemek de dahil olmak üzere, sosyal koruma sistemlerini ve insana yakışır işleri güçlendirmek için uzun vadeli bakış açısını da dikkate alan acil kriz önlemlerini olabildiğince tasarlamak için çalışmalıdır." ifadeleri yer almıştır.

Bir ülkede sosyal güvenlik sistemine güveniliyor olması, başta çalışanlar olmak üzere toplumun birçok kesiminin sosyal risklere karşı konforlu bir hayat yaşamasına imkân vermektedir. Sosyal güvenlik bir taraftan işsizlik ve iş kazaları gibi anlık risklere karşı anlık

¹ Çalışma ILO Ankara Ofisinde Sosyal Koruma Uzmanı olarak görev yapan Varol Dur tarafından hazırlanmıştır. Daha fazla bilgi için: dur@ilo.org

cevaplar üretirken, diğer taraftan uzun vadeli sigorta kollarıyla bir insan ömrünün tamamı ve hatta ötesine geçen faydalar sağlamaktadır. İster uzun, ister kısa vadeli olsun toplumun sosyal risklere karşı bakışı miyopik denebilecek düzeydedir. Bu durum vatandaşların devlet eliyle ya da devlet tarafından düzenlenen kurumlar vasıtasıyla sosyal güvenlik garantisine kavuşturulmasını zorunlu hale getirmiştir. İnsanlar kendi yetersizlik ve eksikliklerini devlet tarafından oluşturulan bir sigorta kolu ile ve zorunlu olarak kapsama alındıkları bir organizasyon içinde gidermek istemişlerdir. Ancak sosyal güvenlik ve sosyal risklere karşı toplumsal algı ve güven, o toplumda sisteme düzenli katkı yapılmasından, kayıt dışı istihdam oranlarına kadar pek çok alanda etkili olmaktadır. Özellikle gençlerin, yaşlılık başta olmak üzere sosyal riskleri uzun vadeli problemler olarak değerlendirmeleri, onların sosyal güvenlik sistemine ilişkin algılarını da olumsuz etkilemektedir.

Covid-19 döneminde sosyal güvenliğe duyulan ihtiyacın artışı, Türkiye gibi pek çok ülkede vatandaşların sosyal güvenlik sistemlerinden beklentilerini de yükseltmiştir. Sosyal güvenlik sistemlerinin bu sınavdan başarıyla çıkmasının kısa ve uzun vadeli etkileri olacaktır. Öncelikle kısa vadede sosyal güvenlik sistemlerinin ürettiği faydaların toplumu tatmin etmesi, yaşanan krizin etkilerini hafifletecektir. Uzun vadede en önemli etkisi ise bireysel olarak kamu sigortasına karşı duydukları güven duygusunu etkileyecek olmasıdır. Bu algı kişilerin sosyal güvenlik mevzuatına uyumlarını da doğrudan etkilemektedir. Özellikle Türkiye gibi kayıt dışılığın bir azalış trendi gösterse de halen yüksek seyrettiği ülkelerde, bireylerin gönüllü uyum içerisinde olmaları ve kurumsal yapılarla işbirliği yapmaları, sigortalılık oranı üzerinde ciddi etki sahibidir. Bu durum özellikle gençlerde büyük önem taşımaktadır. Çünkü gençlik döneminde oluşan yargılar, ilerleyen dönemde de bireyin hayatını etkilemektedir.

2. Araştırma, Metot ve Varsayımlar

Yapılan bu çalışmanın amacı son bir senedir Covid-19 pandemisi koşulları altında yaşanan 15 – 35 yaş arasındaki gençlerin Türk sosyal güvenlik sistemine güven algılarını ölçmektir. Çalışma kapsamında kullanılan anket sosyal medya kanalları kullanılarak kartopu metodu ile yaygınlaştırılmıştır. Kartopu metodunun başlangıç noktası Adnan Menderes Üniversitesi Çalışma Ekonomisi bölümünde yüksek lisans yapan öğrencilerdir.

Anketin tamamı anonim 482 birey tarafından doldurulmuştur. Örneklemi oluşturanlar 262 kadın ve 199 erkekken, 296 kişi 15-25 yaş ve 185 kişi 26 – 35 yaş arasındadır. Örneklemenin yüzde 70'ten fazlası şehir ve büyükşehirlerde yaşarken, kalanı ilçe ve köylerde yaşamaktadır. Çalışma hayatına yeni giren ya da kariyerinin başında yer alan bu grubun eğitim ve çalışma durumları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

► Tablo 1a. Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Sayı (n)	Yüzde
İlk ve Orta Okul	5	1.04%
Lise	31	6.43%
Meslek Lisesi ve Yüksek Okul	99	20.54%
Lisans Mezunu	292	60.58%
Yüksek Lisans ve Doktora Mezunu	51	10.58%
Cevap Vermeyenler	4	0.83%
Toplam	482	100.00%

► Tablo 1b. İstihdam Durumu

İstihdam Durumu	Sayı (n)	Yüzde
Çalışmıyor ve Çalışmayı Düşünmüyor	11	2.28%
İşsiz ve İş Arıyor	84	17.43%
Bir İşverene Bağlı Olarak Çalışıyor	175	36.31%
Devlet Memuru Olarak Çalışıyor	45	9.34%
Kendi Nam ve Hesabına Çalışıyor	22	4.56%
Öğrenci	144	29.88%
Cevap Vermeyenler	1	0.21%
Toplam	482	100.00%

Tablo 1’de görülebileceği gibi örneklemin eğitim durumu oldukça yüksektir. Anketi yanıtlayanların %71,3’ü lisans ve üstü düzeyde eğitim almıştır. Diğer taraftan örneklemin yüzde 50.4’ü bir işte çalıştığını beyan etmişken, yüzde 17.5’i işsizlik tanımına uygun biçimde yanıt vermiştir. Örnekleme katılanların %73,1’i sosyal güvenlik hak ve sorumluluklarını ya bildiğini ya da bu bilgilere nasıl ulaşacağını bildiğini ifade etmiştir.

Örnekleme Türkiye’nin neresinde yaşadığı sorulmamıştır. Bununla birlikte kartopu metodunun başlangıç noktası dikkate alındığında, katılımcıların çoğunluğun ülkenin görece gelişmiş batı illerinde yaşadığını varsaymak yanlış olmayacaktır.

Bu çerçevede örneklem ağırlığının şehir merkezlerinde yaşayan, iş gücü piyasasıyla ilişki içerisinde ya da öğrenci olan, eğitim seviyesi yüksek gençlerden oluştuğunu söylemek mümkündür. Bu örnekleme aşağıdaki tematik sorular yöneltilmiştir.

- 1. Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? “Türk sosyal güvenlik sistemi düzgün biçimde işleyen bir yapıya sahiptir”
- 2. Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? “Türk sosyal güvenlik sistemi yaşlılık, hastalık ya da işsizlik konusunda kaygılarımı azaltıyor”
- 3. Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? “Sosyal güvenlik sistemi sayesinde ekonomik kriz ya da pandemi gibi olağan üstü hallerde hastalanmaktan ya da işsiz kalmaktan korkmuyorum”
- 4. Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? “Genel Sağlık Sigortası sayesinde, kaliteli ve uygun fiyatlı sağlık hizmetine ihtiyacım olduğu zaman ulaşabiliyorum”
- 5. Aniden işinizi kaybetmeniz, kime güvenirsiniz?
- 6. Eğer işsizlik ile kayıt dışı çalışma arasında tercih etmek zorunda kalsanız, hangisini seçersiniz?

3. Araştırmanın Çıktıları

Demografik veriler değerlendirildiğinde en çarpıcı ve istatistiksel olarak anlamlı farklılık cinsiyetler arasında görülmüştür. Bu nedenle bu bölümde yapılan değerlendirmede cinsiyet değişkeni kullanarak yapılan çapraz tablolar dikkate alınmıştır.

► Tablo 2: Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? “Türk sosyal güvenlik sistemi düzgün biçimde işleyen bir yapıya sahiptir”

	1	2	3	4	5	Toplam
Erkek	56	52	58	25	8	199
	28.1%	26.1%	29.1%	12.6%	4.0%	100.0%
Kadın	76	75	101	26	3	281
	27.0%	26.7%	35.9%	9.3%	1.1%	100.0%
Toplam	132	127	159	51	11	480
	27.5%	26.5%	33.1%	10.6%	2.3%	100.0%

1- Kesinlikle katılmıyorum 5- Kesinlikle katılıyorum

İlk soru Türkiye’de sosyal güvenliğin kurumsal yapısına güveni ölçme amacını taşımaktadır. 2006 yılında gerçekleştirilen reform ile Türkiye’de meslek statülerine göre kurulmuş olan farklı sosyal güvenlik kurumları tek çatı altında birleştirilmiştir. Bu anlamda Türk Sosyal Güvenlik Kurumu, ülkedeki tüm sigortalılar ve sigortalıların bağımlılarına hizmet üreten tek kurumdur. Yapılan çalışmada örneklemi oluşturan kadın ve erkeklerin yarısından fazlasının Sosyal Güvenlik Kurumunun etkin işleyen bir kurum olduğu ifadesine katılmadıkları görülmektedir. Katılıyorum ya da tamamen katılıyorum diyenlerin oranı erkeklerde %16,6 olarak kalırken, kadınlarda bu oran %10,4’te kalmıştır.

► Tablo 3: Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? “Türk sosyal güvenlik sistemi yaşlılık, hastalık ya da işsizlik konusunda kaygılarımı azaltıyor”

	1	2	3	4	5	Toplam
Erkek	64	55	53	14	12	198
	32.3%	27.8%	26.8%	7.1%	6.1%	100.0%
Kadın	97	71	84	25	4	281
	34.5%	25.3%	29.9%	8.9%	1.4%	100.0%
Toplam	161	126	137	39	16	479
	33.6%	26.3%	28.6%	8.1%	3.3%	100.0%

1- Kesinlikle katılmıyorum 5- Kesinlikle katılıyorum

İkinci soru, sosyal güvenlik sisteminin sosyal riskler karşısında gençlere bir konfor alanı sağlayıp, sağlamadığını ölçme amacı taşımaktadır. Sisteme duyulan güvensizlik, kurumsal yapıya duyulan güvensizliğin ötesine geçmiştir. Hem kadınlarda, hem erkeklerde verilen yargıya katılmıyorum ya da şiddetle katılmıyorum diyenlerin oranı yüzde 60 civarında gerçekleşmiştir. Tamamen katılıyorum diyenler arasında cinsiyetler açısından ciddi bir farklılık dikkat çekicidir. Bu yanıtı işaretleyen erkeklerin oranı %6,1'ken, kadınların oranı sadece %1,4 olmuştur.

► Tablo 4: Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? "Sosyal güvenlik sistemi sayesinde ekonomik kriz ya da pandemi gibi olağan üstü hallerde hastalanmaktan ya da işsiz kalmaktan korkmuyorum"

	1	2	3	4	5	Toplam
Erkek	86	44	30	15	22	197
	43.7%	22.3%	15.2%	7.6%	11.2%	100.0%
Kadın	144	67	36	19	15	281
	51.2%	23.8%	12.8%	6.8%	5.3%	100.0%
Toplam	230	111	66	34	37	478
	48.1%	23.2%	13.8%	7.1%	7.7%	100.0%

1- Kesinlikle katılmıyorum 5- Kesinlikle katılıyorum

Üçüncü soru, ikinci soruya benzemekle birlikte bu kez pandemi gibi olağanüstü hallerde sosyal güvenlik sistemine dönük algıyı ölçme amacını taşımaktadır. Tablo 3'ten görülebileceği gibi, ikinci soruyla kıyaslandığında hem yargıya olumsuz biçimde katılma durumu, hem sayı, hem de şiddet olarak artmıştır. Kadınların daha olumsuz bir algıya sahip oldukları da tabloya yansımıştır.

► Tablo 5: Takip eden ifadeye katılıyor musunuz? "Genel Sağlık Sigortası sayesinde, kaliteli ve uygun fiyatlı sağlık hizmetine ihtiyacım olduğu zaman ulaşabiliyorum"

	1	2	3	4	5	Toplam
Erkek	33	29	73	40	23	198
	16.7%	14.6%	36.9%	20.2%	11.6%	100.0%
Kadın	42	55	105	50	29	281
	14.9%	19.6%	37.4%	17.8%	10.3%	100.0%
Toplam	75	84	178	90	52	479
	15.7%	17.5%	37.2%	18.8%	10.9%	100.0%

1- Kesinlikle katılmıyorum 5- Kesinlikle katılıyorum

Türkiye’de Covid-19 tedavisi kişinin sigortalı olup, olmadığına bakılmaksızın sağlanmaktadır. Bununla beraber, pandemi döneminde doğal olarak sağlık alanına ilişkin algıda seçicilik ortaya çıkmıştır. Dördüncü soru, örneklemin Türkiye’de nüfusun tamamını kapsama iddiasında olan Genel Sağlık Sigortasına ilişkin güveni ölçülmeye çalışılmıştır. GSS’ye duyulan güven, hem kurumun kendisine, hem de sisteme duyulan güvenin oldukça üstünde çıkmıştır. Soruda verilen yargıya katılıyorum ya da tamamen katılıyorum diyenlerin oranı, kurumsal güven sorusuna göre %56, sisteme güven sorusuna göre %61 daha yüksektir.

► Tablo 6: Aniden işinizi kaybetmeniz, kime güvenirsiniz?

	Erkek		Kadın		Toplam	
Cevap Vermeyenler	1	0.50%	2	0.70%	3	0.60%
Ailemin yardımına	100	50.30%	163	57.80%	263	54.70%
Bankalardan alabileceğim kredilere	16	8.00%	21	7.40%	37	7.70%
Kendi birikimlerime (bireysel emeklilik dahil)	42	21.10%	39	13.80%	81	16.80%
Sosyal güvenlik sisteminden alacağım gelirlere (işsizlik maaşı gibi)	40	20.10%	57	20.20%	97	20.20%
Toplam	199	100.00%	282	100.00%	481	100.00%

Beşinci soruya verilen yanıtlar genel olarak Türkiye’nin de dahil edilebileceği Güney Avrupa Refah Devletinin özellikleriyle uyumlu şekilde gerçekleşmiştir. Kişiler işsizlik gibi ani gelişebilecek sosyal risklere karşı devletin sosyal güvenlik yapılarına değil, ailelerinden gelecek yardımlara güvenmektedirler. Örnek dahilindeki kadınların %57,8’i, erkeklerin ise %50,3’ü ani işsizlik karşısında ailelerinden gelecek yardımlara güveneceklerini ifade etmişlerdir. Diğer taraftan kendi birikimlerine güvenen kişi sayısı erkeklerde, sosyal güvenlik sistemine güvenenlerin üstünde çıkmıştır.

► Tablo 7: Eğer işsizlik ile kayıt dışı çalışma arasında tercih etmek zorunda kalsanız, hangisini seçersiniz?

	Cevap Vermeyenler	İşsiz kalmaktansa sosyal güvenlik kaydım olmadan çalışmayı tercih ederim.	Kayıt dışı çalışmaktansa işsiz kalmaya tercih ederim	Toplam
Erkek	3	142	54	199
	1.5%	71.4%	27.1%	100.0%
Kadın	0	179	103	282
	0.0%	63.5%	36.5%	100.0%
Toplam	3	321	157	481
	0.6%	66.7%	32.6%	100.0%

Son soru oldukça çarpıcı bir sonuç veren kişilerin işsiz kalmak ile kayıt dışı çalışmak arasında bir tercih yapmaları gerekmesi halinde nasıl davranacaklarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Örnekleme dahil gençlerin neredeyse %67'si işsiz kalmaktansa kayıt dışı işleri tercih edeceklerini ifade etmişlerdir. Bu oran erkek katılımcılar arasında %71'in üstüne çıkmıştır.

4. Değerlendirme ve Sonuç

Örnekleme dahil olan grup, cinsiyet olarak dağılımı dengeli sayılabilir, eğitim seviyesi yüksek, şehirli ve büyük oranda çalışan ya da öğrenci olan kişilerden oluşmaktadır. Diğer taraftan katılımcılar bu örneklem profilinden bekleneceği gibi sosyal güvenliğe ilişkin hak ve yükümlülüklerinin de farkında olan bir kitledir. Bu grubun istihdam ve görece nitelikli işlere daha yakın, bu nedenle de kayıtlı ve güvenli işlerde çalışan ya da çalışmaya aday bir pozisyonda olacağını varsaymak mümkündür. Dolayısıyla Türkiye'de uygulanan zorunlu sosyal güvenlik sistemiyle daha yakın, sürekli ve bilinçli bir ilişki içindedirler. Buna rağmen anket neticesinde katılımcıların Türk sosyal güvenlik sistemine ya da Sosyal Güvenlik Kurumuna dönük güven algıları düşük düzeyde kalmıştır.

Ankete göre kurumsal yapıya ve sisteme dönük toplumsal algı paralellik içermektedir. Bununla beraber Genel Sağlık Sigortasına dönük algı, ilk ikisine dönük algıya kıyasla ciddi derecede olumlu yönde ayrılmaktadır. Gerçekten de resmi rakamlara göre nüfusun %98'ini kapsam içine alan ve devlete bağlı hizmet sağlayıcılarında ücretsiz, özel sağlık kuruluşlarında ise görece uygun ücretlerle sağlık hizmet alımını mümkün kılan GSS'nin ürettiği fayda toplum içinde daha görünürdür. Diğer taraftan GSS primi, devlet tarafından ödenen yoksul kesim ya da primini kendisi ödeyerek sisteme dahil olan kesimleri de kapsama aldığı için etkin olarak toplumun tüm kesimleri tarafından kullanılabilir. GSS'ye ilişkin olumlu algının varlığı pandemi döneminde Sosyal Güvenlik Kurumu için bir avantaj sayılabileceği gibi sistem kapsamındakiler için de hastalık riskine karşı bir güvenlik algısı yaratmaktadır.

Örneklemin pandemi gibi olağanüstü dönemlerde Türk sosyal güvenlik sisteminin kendilerini rahatlatamadığına ilişkin görüşü sonuçlara yansımıştır. Tıpkı ikinci soru gibi, pandemi dönemindeki algıya dönük üçüncü soru da katılımcıların genel olarak farklı riskler açısından sisteme bakış açısını değerlendirme amacını taşımıştır. İkinci soruya göre bu soruda tamamen katılmıyorum diyen erkeklerin oranı %34 artarken, kadınlarda bu oran %48 olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda pandemi koşulları altında sosyal güvenlik sistemine duyulan güvenin olumsuz yönde değiştiğini söylemek doğru olacaktır. Bakış açısındaki bu olumsuz değişikliğin sadece özü itibarıyla tazmin edici ve statik bir niteliğe sahip olan sosyal güvenlik sisteminden ya da onun kurumsal yapısından kaynaklandığını söylemek haksızlık olacaktır. Bunun pandemi döneminde istihdam piyasasında ortaya çıkan olumsuz durumun bir yansıması olduğu kabul edilebilir.

Beşinci soruya verilen yanıtlar aslında bu alandaki mevcut literatürle uyumsuz değildir. Bu anlamda ani şoklarda insanların ilk dayanak noktasının aileleri olması beklenebilecek bir durumdur (Dur, 2017). Bununla birlikte ani işsizlik halinde kendi gelirine güvenenlerin sayısının, özellikle ekonomik bağımsızlığını yeni yeni kazanan bu yaş grubu için, yüzde 16'nın üzerinde gerçekleşmiş olması dikkat çekici bir durumdur. Daha genç yaş grubu olan 15-25 yaş aralığında bile bu oran %15'in üzerinde gerçekleşmiştir. Diğer taraftan daha genç yaş grubundan sosyal güvenlik sistemine güvenirim diyenlerin oranı %17 ile 26-35 yaş grubundan %7 puan daha düşük olarak gerçekleşmiştir. Bu soru çerçevesinde kadınların erkeklere oranla ailelerine daha fazla güvenmeleri, kendi gelirlerine ise daha az güveniyor olmaları geleneksel toplum yapısı ve bireyselleşme zorluğunun varlığına dönük bir işaret

olmuştur. Bununla beraber, kadın ve erkeklerde sosyal güvenlik kurumuna duyulan güvenin eşit olması dikkat çekicidir. Bu anlamda Türkiye gibi kadınlarda işgücüne katılım oranlarının düşük olduğu bir ülkede kadınların yüzde 20'sinin ani işsizlik halinde güveneceği kaynak olarak sosyal güvenlik sistemini seçmiş olması önemli bir bulgudur.

Belki de anketin en çarpıcı sonucunu veren son soru, ankete katılanların %66'sının kayıt dışı bir işi, işsiz kalmaya tercih ettikleri sonucunu vermiştir. Bu oran erkeklerde %71,4 olarak gerçekleşmiştir. Bu durum özellikle pandemiyle birlikte artan işsizlik ve yeni iş yaratımının sektöre uğramasının yarattığı sıkıntıların genç yaş gruplarında ciddi bir kaygıya sebep olduğunu göstermektedir. Geleneksel olarak yüksek seyreden genç işsizliğinin pandemi dönemiyle birlikte daha da yüksek bir seviyeye ulaşması, gençlerin gelir güvencesine ulaşmak için işin niteliğinden ödün vermeye zorlamaktadır. Bu soruya verilen yanıt hem pandemi döneminde sosyal güvenlik sistemine duyulan güvenin iyice düşmesi, hem de ani işsiz kalma halinde kendi birikimime güvenirim diyenlerin sayısının yüksek çıkmasıyla tutarlılık göstermektedir. Bu anlamda gençler, gelir güvencesine niteliğinden bağımsız olarak istihdamla ulaşmayı amaçlamaktadırlar. Maalesef bu durum ILO'nun saygın iş prensibinden de bir uzaklaşmaya işaret etmektedir.

Anketin bir diğer çarpıcı sonucu kadın katılımcıların bakış açısının erkeklerden daha olumsuz olmasıdır. Likert ölçeği ile sorulan dört sorunun tamamında katılmıyorum ve kesin katılmıyorum diyen kadın sayısı, erkek sayısından daha fazla olmuştur. Katılmıyorum cevabını işaretleyen kadın sayısı ortalama %53, kesinlikle katılmıyorum cevabını işaretleyenlerin oranı ise %45 daha fazladır. Türkiye'de kadınlarda kayıt dışı oranı erkeklere nazaran yaklaşık %30 daha yüksektir. Diğer taraftan çalışmaya konu yaş grubunda da kayıt dışı çalışma oranı, daha ileri yaşlara görece yüksektir (TÜİK, 2020). Bu durum kadınların resmi sosyal güvenlik yapılarından daha uzak olduğunun bir göstergesi olup, ankete güven duygusunun da daha zayıf olması şeklinde yansımıştır. Bu durumun birbirini besleyen bir süreç olarak değerlendirilmesi mümkündür. Bir taraftan kadınlar işsizlik ve kayıt dışı çalışma olgularıyla daha sık karşılaşmakta ve dolayısıyla aktif olarak sosyal güvenlik sistemine katılan kadın sayısı erkek sayısından daha az olmaktadır. Diğer taraftan da sosyal güvenlik sistemine ve kurumsal yapısına daha az güven duyuyor olmaları, kadınların sosyal güvenliğe ilişkin gönüllü uyumlarını da olumsuz yönde etkilemektedir.

Referanslar

ILO (2020), Social Protection Spotlight of May 2020

ILO (2001), Social Security: A New Consensus

Social Security Institution (2020), Kurumsal Tanıtım & Türk Sosyal Güvenlik Sistemine Genel Bakış